

Zálog

A most folyó hadakozások sorsának irányítói elé óriási feladatok megvalósításának kérdései rajzolódnak. Titkok, váratlan eshetőségek, bizonyosságok és bizások távoli körvonalai tűnnek föl előttük. A háború s a béke jelensége állandó sakkban tartja az érdekelteket s a mindennapi élet összes megnyilvánulásai ennek a két fogalomnak sorsától függenek. Állandóan keressük az elindítókat, — kutatjuk az okokat és mérlegeljük a felelősségre-vonhatók neveit. — Ki és kik azok, akik méltó büntetést, vagy jutalmat érdemelnek?

Egyelőre meg kell alkudnunk azzal, hogy a háború itt van s mindaddig tart, míg a győzelem a mi javunkra nem billenti a mérleget.

Azonban tapasztalati alapokon is el kell fogadnunk, hogy a háborúnak úgy büntetése, mint jutalma teljesen egyenrangú eredmények és következményeikben csak az a kérdés, hogy melyik eredmény esik a hadban-álló felek mérlegének serpenyőjébe.

De ha figyelembe vesszük, hogy a háborús veszteségeket a fogalmi megkülönböztetés erejével nem büntetésnek, hanem a Haza oltárára tett áldozatnak minősítjük s ha a természet és élet nemzeti felkületének minden erejével a küzdés szolgálatába szegődöttünk: akkor ezt a kitartást és bizodalmat máris a győzelem javára értékesítettük.

Benne vagyunk a háború forgatagában, szenvedjük annak csapásait, — nélkülözni fogjuk sokáig a biztonság érzetét, sokszor úgy véljük, hogy talán ingadozunk és valahonnan segítséget várunk, de ilyenkor keltsük fel magunkban a lelkünk hatalmának sugallatát, mely azt mondja, hogy nemzetünk egysege és egyetértése óriási erő, — fajunk kiválósága csodálatos hatalom, — évezredes tapasztalatunk pedig az a hit, mely a borúra mindig derűt hozott. A hit és remény pedig erő, mely a türelemre, várakozásra és nyugalomra serkent s azt mondja, hogy: „kitartás”! Örizzük meg idegeinket, jó előre fontoljuk meg magatartásunkat, legyünk magabizok és cselekedjünk idejében!

Emlékezzünk csak vissza a mult világháború végére s akkor tisztán láthatjuk, hogy a háborúnak akkor is két fegyvere volt. Az egyik az anyagot, a testet pusztította, a másik a lelkekre vetette magát.

Ma is ezek a fegyverek dolgoznak, csak sokkal burkoltabb és

raffináltabb kegyetlenséggel jelennek meg.

Nyugodtan idézhetjük azonban egyik tengelypolitikusunk sarkigazságot képviselő szavait, hogy „aki egy negyed órával tovább tart ki,

az nyeri meg a háborút”.

Ezért hát ész, erő és akarat a mi fegyvereink éle, — türelmünk, kitartásunk és szilárdságunk pedig záloga a győzelmünknek! H.

Az olvasó és a könyvbarát

A nagyobb városokban az utcákon, kisebb helyeken, mint városunkban is, a könyvkereskedők boltjaiban június 2 és 3 án — reményük a legszebbet és a legjobbat — fűrgén cseréi gazdát majd egy könnyű s nagyon különös árucikk: a magyar könyv. Minden embert, aki könyvet vesz, reménykedéssel nézek: amíg egy közösség ilyen kézséggel fordul az anyanyelvén nyomtatott betű felé, nem kell jövőjét féltetni.

A könyvotvásos mind barátom, de a könyvbaráttól telek. Azokra a rögeszmés, professzionális könyvgyűjtőkre gondolok, akik valamilyen tiszteletreméltó, de teljesen meddő érdeklődéssel nem is a könyv szellemi tartalmát akarják megismerni, hanem a gyűjtés máciájával töltnek a könyv tárgyszerűsége után. Ilyen ember több van, mint hisszük.

Az elmúlt hetekben Montesquieu eddig ismeretlen „Gondolatai”-nak Parisban tavaly, magyar fordításban pár hónappal ezelőtt megjelent, népies, első kiadását olvastam. A „Perzsa levelek” nagy írója e füzetben a barátságáról, szerelemről, családról, a közdolgozokról, politikáról, vakbeteiről vallott nézeteit jegyezték fel, rendkívüli őszinteséggel. Idestova két és féléves, hogy Montesquieu született, kétszáz éve, hogy meghalt, hogy műve közkinccse a művelt világnak s mégis most az új világháború harmadik, illetve negyedik évében tudott csak meg valakit a nagyközönség ennek a rendkívüli

„Cahier”-nek, füzetnek létezéséről. Ez így történt: Montesquieu bizalmas feljegyzései a család birtokában maradtak s örökösei kétszáz esztendővel később, 1889-ben kiadták két, szép sötétvörös marokban kötött díszkötetben a „Gondolatok”-at, kétszáz példányban, könyvbarátok részére... A könyvbarátok azonnal megvásárolták a ritka köteteket, azzal a mohó és falánk éhséggel, mely ezt a tiszteletre méltó emberfajtát jellemzi, görögös aggalysággal elcipelték a zsákmányt könyvtárakba, kucra csukták s aztán nem mutattak többé senkinek... Sainte-Beuve volt az egyetlen, aki tudott a „Cahier” létezéséről s a mult század közepén említi ezt a ritkaságszerű kéziratot egyik tanulmányában. De a „Gondolatok” pihiertek, kétszáz szekrényben, mert a könyvbarát nem szereti kincseit mutogatni. A könyvbarátnak nem az a célja, hogy egy író műve az emberiség közkinccse legyen, nem, a könyvbarátnak az a rögeszméje és szenvedélye, hogy egy műmentől kevesebb példányban, lehetőleg fóká, esetleg emberbőrbe kötve, ott kushadjon szekrényében, hét lakat alatt, felvágatlanul... Franciaországban élt egy ilyen rögeszmés szektá.

Náunk, elismerem, ritkább, igaz — amint köztudomású — hiányzik is az a bibliophil ipar, mely Parisban és a francia vidéken virult. Ezek a nyomda művészek már nem szép könyveket akartak nyomtatni, — aminek mindenki

örül, — hanem rejtelmes remekműveket bőrből, titokzatos pergamenteken, japán módszer szerint gyártott papíroson, vízjelekkel, betétekkel, nagyon drágán, egy pár ember számára, akik természetesen óvakodtak felválni és olvasással meg-szentségteleníteni e csodálatos alkotásokat. Így történt ez Montesquieu talán legerdekesebb vallomásaival, amely csak most, véletlenül, kétszáz egynehány esztendő után jutott el a nagyközönséghez, egy Grasset nevű, híres párisi kiadó jóvoltából, aki végre szeret éjthette egy ilyen könyvbarát szekrényében a ritka szövegnek s tisztességes, dífrankos, olcsó kiadásban odaadta az egész világnak. A francia könyvbarátok e pillanattól szegényebbek egy imaginárius értékkel, a világ, a fordítások révén, gazdagabb egy nagy szellemi ajándékkal.

Igen, a könyv maradjon csak olcsó áru. Legyen mentől könnyebb, cserélhetőbb, megszerezhetőbb. Tisztességesen nyomtatni és kiállítani, mentől olcsóbban árulni, ez a könyvnyomtató kötelessége. A könyvből ne csináljanak fölöslegesen tárgyi remeket, vitrineba való műtárgyat. A könyv kallódjék, számárfülesen, felöltözzék zsebében, vagy lakásunk fiókjában: olvasmány legyen, az élet minden pillanatának hűséges és bátor kísérőtársa. S mi maradjunk olvasók, akik borzasan is olvasunk, hajnalban, éhomra s nem öltünk szalonkabátot a könyvhöz, amikor kegyesen, könyvbarátok módjára rászánjuk magunkat egy-egy birtokolt műkincs szemlélgetésére...

A könyvvel teljék meg életünk s aztán hajtsuk is el. Már nem vagyok könyvgyűjtő. Mánia ez is, mint annyi más: anyagi tehetségem szerint mindent megveszek, amiről azt hiszem, hogy tanácsával vagy szellemi erejével segíteni tud s nem sápadok el, ha azt hallom, hogy könyveimet széthordják, kölcsönkérlik. Nem fontos, kié a könyv. Az a fontos, hogy olvassák. Akinek igazi köze van a könyvekhez, végül nem lesz könyvbarát. Csak és csakis olvasó lesz.

A könyv napjainkban ugyszólván a legolcsóbb portéka, nemcsak olvasmány, szórakozás, hanem vigasztalás és hűség. Őszinte barát is.

(—ány.)

A salgótarjáni Kálvária.

A trianoni békeparancs rabláncra verte a Szent István hitével, erejével, akaratával és kardjával megteremtett ezeréves magyar hazát, melynek minden por-szemét a Kálváriát járó baba fiainak annyi drága magyar vére, annyi keserű magyar könnye telte igazán és megváltoztathatatlanul magyarrá egy ezredév viharában. Ősök hulló vére, magyar anyák könnye, magyar özvegyek és árvák néma fájdalma egy árva népek kálváriát járó kereszt-hordozása zokog a Kárpátok medencéjében és sirni és könnyezni, hirdetni és rémként üvölni fogja a sötét éjszakában, hogy magyar ez a föld, amíg csak egy magyar szive dobogni fog. Sultogni fogja az ég felé könnyes könyörgését, ... ne felejtezzél meg szegény magyarokról, — és sirni fogja a pusztában... a nagy világon e kívül nincs számokra hely, — és utolsó csepp vére hullásáig harcolni fogja, dicsőséges harcát ezen a földön... melyen annyiszor apád vére folyt.

Vérző, csonka teste a szent magyar hazának, itt vergődött városunk ha-

tárában, ide hozta az árva, a bus magyar szél rab magyarok könnyes könyörgését s így innen kellett szárnya erősödni az ősi turulnak, mely új reményt, új hitet, új erőt vitt a korbáccsal suitott, a rabsgát tövises utját járó testvéreknek. Így álmolta meg Salgótarján város tiszteletreméltó polgára, a volt község közügyekért lelkesedő és dolgozó bírája, a római, kath. egyházközség gondnoka, Tóth Gyula a hitet és erőt adó, az új reményeket ébresztő gondolatot, a salgótarjáni kálvária gondolatát. Mint a boldog álomból ébredő gyermek az álomlátással csordultig megtelt szívet kitarja édesanyja előtt és hiszi, hogy édesanyja örökös ereje testet ad az álomnak, úgy vitte ő is gondolatát, a város programját megállapítani és végrehajtani, élő testbe formálni hivatott első polgárához dr. Förster Kálmán polgármesterhez, a katolikus egyházközség vezetőjéhez Trautman Péter esperes plébánoshoz. Egy akaratból indult el az élet útja felé a gondolat, amelynek hivatása volt bevilágítani rab magyar földök éjszakáját, küzdőre, kitartásra erő-

sítani annak hitét, reményét vesztett fiatalokat. A katolikus templom szószéke hívta a hivatottakat a katolikus körben tartandó értekezletre, ahol Tóth Gyula egyházgondnok bemutatta Bóna Kovács Károly festő és szobrászművész által készített távlati színes rajzot, a gondolat életre-hívását.

A művész Tóth Gyula elgondolása alapján a Meszes hegynék, a város minden részéről, de különösen a vonatokról, jól átható, előreugró bérceken rajzolta meg Nagy Magyarországot kontúrjaival határolt barátságát, benne a Boldogság Szűz és Szent István szobrával, fölötte a hegy csúcsáig nyúló 14 stációt és létesítendő pópólat.

A közönségnek annyira megtetszett a gondolat, hogy ott nyomban jelentkeztek önkéntes munkára és adakozásra. Megalakult a kálvária építő bizottság, mely Trautman Péter esperes plébános elnökelete alatt megkezdte munkáját.

A kiszemelt területet a Luby-család ajándékozta a nemes célra. Salgótarján megyei város a tervezett lépcsős feljáró megközelítéséhez szükséges 3 méter széles teleksávozt megvásárolta. A képviselő-testület 105/1929. kgy. számu véghatározatával a Kálváriához vezető út lépcsőzetének elhelyezését költségeit 3.300 P-erőjéig előlegezte, a földmunkához szükséges fuvarokat és napszámokat pedig díjtalanul bocsátotta a bizottság rendelkezésére.

Kálvária-avatás. Másnap az új plébános beiktatása.

1828-ban id. Tóth Gyula kezdeményezésére és lelkes biztatására megindult Kálvária-építés sok akadály után befejezéshez jutott és f. hó 5-én (szombaton) d. u. fél 5 órakor felszentelésre kerül.

A felszentelést Dr. Pobožný Róbert kanonok, rožnyói püspöki helynök végzi. Fél 4 órakor az Északi plébánia hívei körmenetben vonulnak a főplébánia templomba, ahol fél 4 kor litánia lesz, majd 4 órakor a két egyházközség hívei együttesen vonulnak fel a Kálváriára, ahol a felszentelés megtörténik. A szentbeszédet P. Réz Marián plébános mondja. Utána a hívek körmenetben vonulnak a Ferences templomba, ahol Tedeum áldással fejeződik be az ünnepség. —

Ferenc István beiktatása

Vasárnap 6 án délelőtt 10 órakor a főplébániai templomban Ferenc István volt litkei plébános, alesperest a rožnyói püspök megbízásából Dr. Pobožný Róbert püspöki helynök iktatja be a főplébánia javadalmába.

Utána Ferenc István plébános mond szent beszédet híveikhez.

Az istentisztelet után a Kat. Kőr. nagytermében küldöttségek üdvözlnek az új plébánost.

Kaptuk az alábbi levelet.

Még egy szó a „ballagásról”

Arra a vitára, mely a diákok ballagásáról folyik, azt mondhatjuk, amit a legtöbb vitára: az igazság a kettő között van. Meggyőződésem, hogy a N. H. cikkíróját a legtisztább szándék vezette s nem szabad őt „rosszhiszeműséggel” meg „egyéni balkezes elvvel” illetni. Nem érdemli ezt azért, mert egy megszokott,

talán szívünkhez is nőtt, de mindenképpen idegen szellemű dal helyébe új, szokatlan, de feltétlenül magyart ajánl. De nem is egyéni a véleménye, mert a Ballag már... kezdetű dal kiküszöbölését, a mai magyar énekkultúra legtekintélyesebb képviselői (Bartók — Kodály irányzat) is régen sürgetik. Helyébe ajánlottak is szebbet, régib-

és magyart. Ez az Elmegyek elmegyek, hosszú útra megyek... kezdetű dal, melyet sokfelé már énekelnek is a diák-búcsúzókon, vagy a Ballag már... helyett, vagy még egyelőre a régi mellett. Nem kétséges, hogy hamarosan teljesen kiszorítja a hivatalos ballagási ünnepélyekről az idegenszerű Ballag már... kezdetűt. — Hogy a N. H. cikkírója mennyire nem egyéni véleményt követ, bizonyítja a következő eset. Az egyik város gimnáziumának ballagásán megjelent a tankerület Főigazgatója. Ezen a ballagáson már az Elmegyek, elmegyek... kezdetű dal énekeltek a búcsúzóik. Mivel azonban nehéz elhagyni a régi szokásokat, a végén rákezdtek a Ballag már... nótára is. A Főigazgató Úr hallva ezt, azt a megjegyzést tette, hogy el is maradhatott volna. Ime a legilletékesebbek véleménye.

A tárgyat két részre kell osztani. A dal és a ballagás szertartása. A dal, mivel idegen, és szép, régi meg ami fő, izzig végig magyarral pótolható, feltétlenül elhagyandó. Ez a megfontolás vezette a N. H. cikkíróját is. Nem a ballagás ellen harcol, csak az új magyar dal mellé új, a mai idők komolyságának megfelelőbb szokásokat ajánl bevezetni, a búcsúzás

szertartásába. Ilyen a zászlóadás, vándortarisznya stb. — Szász tanár Úr, igyekszik azonosítani magát a Munka cikkírójával, de nem sikerül neki. Kénytelen elismerni is, hogy a Bgyartati diákok is új dalt és új szöveget szerkesztettek a régi helyébe, nyilván mert érezték szükségét. Ugyancsak ők is a zászlóátadását tették az ünnepség központjába, mint a nemzeti gondolat jelképét, melyhez valóban nem illik az idegen szellemű diáknóta, bárhog is megszoktuk már. A N. H. cikkírója kívánta új szellem, igenis hódít, mert más a mai ballagás mint volt a régi. Ennek egyik bizonyossága, hogy sok helyen eltűnt az ünnepségből a Ballag már... nóta, ahol még nem tűnt el, ott el fog tűnni rövidesen. A nemzeti szellem előretörése elé nem lehet emlékek és érzelmi megfontolások alapján akadályokat gördíteni.

Iskola kulturánk van olyan régi, hogy megérdemli azt, hogy ha későn bár, de beláttuk, hogy egy kedves diákünnepély központjába idegen dal került, merjük érzelmi szálak kötelékét elszakítani, a mindenekelőtt való magyar szellem érdekében. —re.

A Máv. mostoha gyermekei.

Már e lap múlt számában az új nyári menetrend közlésekor utalás történt arra, hogy bár egy vonatpárral javult a közlekedésünk, de a fővárosból reggeltől-estig megfordulni nem lehet úgy, hogy ott érdemleges időt töltsön a nem passzióból utazó. (Mert ilyenek teszik a többséget) Délelőtt 9 óra 45 re beérkezve ujabban már d. u. 14 kor indul a gyors és 14 óra 5 perckor egy személyvonat visszafelé. Városunk viszonylatában teljesen célszerűtlennek nevezhető ez az egy-mást szorosan követő két vonat, melyek közül az utóbbi, mint bárki megállapíthatja, városunkba már félig üresen érkezik.

Ha a menetrendbe lapozgatunk kissé, hamarosan megállapítható, hogy ilyen kedvezőtlen összeköttetés egyik fővonalról sincsen a fővárosba. Örvendek, hogy a MÁV a háborús nehézségek dacára is legtöbb vonalán szaporítani tudta a vonatokat és javítani ezáltal a közlekedést. Sajnos ez utóbbi a mi vonalunkra legkevésbé mondható el. Aki bármilyen okból d. u. 14 óra 5 perckor nem tudott a fővárosból elutazni, az kénytelen ott tölteni az éjszakát, amíg ismét vonat indul reggel

városunkba, Losoncra, Rimaszombatba stb.

A megoldás pedig kézenfekvően kínálkozik. A menetrendben szerepel egy Hatvanról közlekedő motorvonat, amely este 22 óra 20 perckor érkezik a káltsó p. u-ra, mint végállomásra. Ennek a vonatnak közlekedését kellene az előbb említettel felcserélni úgy, hogy csatlakozzék Budapestről a későbbi d. u. órákban Hatvanig induló vonatok valamelyikéhez pl. a 18 óra 25 perckor induló személyvonatokhoz és Losoncig járjon. Még az is megfelelőbb megoldás volna, ha az este 22 óra 10 perckor Hatvanig közlekedő vonathoz csatlakozva bajnagra érne hozzánk. Ezáltal a távolabbi (pl. Dunántulról) vidékünkre igyekvőknek, ha este érkeztek Budapestre nem kellene a mai rossz szállodai viszonyok mellett az éjszakát ott tölteniük.

A menetrend szakemberek bizonyára megtalálják majd a módját annak, hogy amikor valamennyi fővonalon van az esti órákban Budapestet elhagyó vonat, akkor a két nógrádi város fejlett ipari és gazdasági élete se részesüljön mostohább elbánásban. Dr. K. E.

Ünnepi beszéd.

Elmondta Udvarhelyi Tibor miniszteri előadó a Salgótarjánban 1943. május 23-án délelőtt 11 órakor az Ipartestület nagytermében megtartott Munkáspihenőn.

Kedves Munkás Testvéreim!

A Munkásakadémia a Munkáspihenők rendezésével keltős célt kíván elérni. Egyrészt nemes szórakozást igyekszik nyújtani az egész héten át tartó kemény munkában testileg és szellemileg egyaránt elfáradt munkásságunk, másrészt pedig alkalmat keres arra, hogy szellemiségét ki-sugározza, célkitűzéseit és vállalt feladat-tait megismertesse a magyar munkástársadalom széles rétegei előtt. A Munkásakadémia szellemisége tiszta magyar szellemiség, célja pedig a magyar munkásfelemelkedés irányainak és útjainak megjelölése.

Eggedjék meg, hogy néhány szóval megemlékezzünk arról a megnyilatkozás-ról, amellyel a magyar munkásság a Munkásakadémia célkitűzéseit és tevékenységét, közelebbről a Munkáspihenő előadások rendezését országsszerte fogadta. Öszinte volt ez a megnyilatkozás és szíves volt ez a fogadtatás, amiből bátran következtethetünk arra, hogy a magyar munkásság tud hinni magyarságában és a nemzet jövőjében, tud hinni az eszményekben, amelyek megmutatják a csak lekvés utjait s tud hinni a maga erejé-

ben. A magyar munkásság nagy része keserű tapasztalatok után már is rájött arra, hogy az eszmények megvalósításának ezen belől a munkás felemelkedésnek igazi útja, eszköze és módja nem a felelőtlen és mindig mindent ígérgető agitáció, nem a szüntelen és túlfűtött társadalmi osztályharc, hanem a szolgálat, a munka teljes lelki vállalása!

A magyar munkásság megértette a nagy idők szavát, a történelmi idők parancsát, egyre tisztábban látja a nemzet szerepét a világ népei fölött tomboló viharban, mindegyre elevebben érzi a nemzeti közösség szolgálatának szükségességét és mindezt nemcsak szólamokban, hirdeti, de cselekvő magatartásában is érvényre kívánja juttatni. Érvényre juttatja a maga őszinte és tiszta lelkiességét, még anyagi lemondás árán is. Jól tudja azonban a magyar munkás, hogy a munkabér vagy munkatöbblet tekintetében bármilyen hosszú időn keresztül hozott áldozata akármilyen lemondásra és önmegtagadásra kényszerítette is a frontok tüzeiben szolgálatot teljesítő honvédkatoná egyetlen órányi áldozatával sem hasonlítható össze. A nemzet szolgálatot vár tő-

lünk a mindennapi élet kicsiny és nagy dolgaiban egyaránt. A megbonthatatlan testvéri közösség, amelyhez elválaszthatatlanul tartozunk mindannyian fizikai és szellemi munkások egyaránt, a legerősebb biztosíték jövőnk, fennmaradásunk számára. Mindenkinél azzal a szent meggyőződéssel kell végeznie a rábizott munkát, mintha egyedül és kizárólag az ő munkájától függne a nemzet jövője. Nem szakadhatunk ki egyetlen pillanatra sem az örök magyar sorsközösségből és ha vállalkozunk ezt a közös sorsot, ha mindennek előtt és mindennek fölött magyarnak érezzük magunkat ha szenvedélyesen és ösztönösen szeretni tudunk mindent, ami magyar, ha elválaszthatatlanul ragaszkodunk a századokon át megszentelt, de ősi szellemben mindig megújuló magyar életformákhoz, akkor reánk szabadulhat a világtörténelem legnagyobb öröme: nincs olyan pusztító vihar a mai felordult világban, amellyel a siker jegyében ne tudnánk szembeszállni. Álljon előttünk az 1918-ból való példa, amely azt tanítja, hogy ha annak idején nem vész ki nemzetünk a közösségi szolgálat érzése, ha nem feledkezünk meg a nemzet kötelességeiről önmagával szemben, ha nem süllyed le a nemzeti szellem és lellem olyan mélyre, mint ahogyan lesüllyedt, semmiképpen nem következhet volna be a nemzetnek és az országnak olyan arányu feldarabolása és megcsönkítése, mint ahogyan az Trianonban történt.

Ezzel, valamint az önkéntes jelentkezők közreműködésével Tóth Gyula egyházgondnok vezetésével 1929. június 26-ával megindult a megvalósító munka. Az első kapavágást Pitta Lipót rendőrfőtanácsos tette meg. Az önkéntesen munkálkodó lelkes hívek között ott találjuk a testületileg résztvevő vasutasokat, a szomszédos Zagyvaróna és Baglyasalja községek polgárait. Ennek a lelkes munkának eredményeként a barlang előtti térség, a stációk között vezetett serpentinút földmunkája még 1929. nyarán elkészült.

A gondolat megvalósításának lelkes munkálója volt a városunkban székelő Báthory István 7. kerékpáros zászlóalj, melynek katonái a Tátra utcától a barlangig vezető lépcsős feljáró hatalmas földmunkáját végezték el.

A kápolna helyére a helyszínén ki-termelt fából hármass keresztet állítottunk fel még 1929. évben. A faragatlan fából ácsolt keresztet belemarkoltak a szemlélő szívébe, hogy új magyar könnyet csillogtasson meg a szemekben. A reménynek a könnyét, melyen áttekintő szemünk a kereszteteken túl nézett, némán, hangtalanul, amíg lelkünkben gyökeret nem vert, az onnan felragyogó Húsvét hajnalának aranyugaru napja. A hitnek ereje varázsolta szemünk elé ezt a látomást és láttuk, hogy a magyar Húsvét felkelő napja aranyugarával újra és elválaszthatatlanul összeköti a nagy magyar haza minden poraszemét.

(Folyt. köv.)

Bár gazdag lehetnék

mondja vágyakozva sok ember. Ez a vágya már a közeljövőben teljesülhet, ha egy három vagy másfélpengős államsorsjegyet vásárol. A húzás már

junius 8-án lesz.

Főnyeremény:

40.000 arany P.

További nyeremények:
20 000 P, 10.000 P,
kétszer 5 000 P, négyszer 2.000 P, hatszor 2000 P, harmincháromszor 1.000 P, stb., stb.

Hírek és különfélek

Kinevezés. A nyugalombavonult és vármegyeszerte nagy szeretetnek örvendő Kubicza István vármegyei főjegyző átvette a belügyminiszter Benke Bea il. főjegyző Nograd vármegye főjegyzőjévé nevezték, ki amit örömmel és szeretettel fogadott Nograd megye közönsége. — Dr. Ivánka György salgótarjáni tb. főszolgabíró a belügyminiszter II. főjegyzővé nevezték ki. A városunkból eltávozó dr. Ivánka György előlépéséhez melegen gratulálunk és távozását sajnáljuk.

Új gazdasági felügyelő. A földművelésügyi miniszter Zupko Elemér gazdasági felügyelőt Salgótarjánba helyezte. A régi és mostani háborúban hosszú időt töltött tart. tiszt irodája a főszolgabírói hivatalban van.

Primícia. Vitéz Kovács József földm. f. hó 30-án szenteli pappá. Rozsnyón a szeminárium kapujában Bubnics Mihály püspök. A ifjú pap 3-án, áldozócsütörtökön mondja első szentmiséjét a főplébánián tempomban d. e. fél 11-kor.

Eljegyzés. Géczy Lajos és Márton Zöld Anna jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

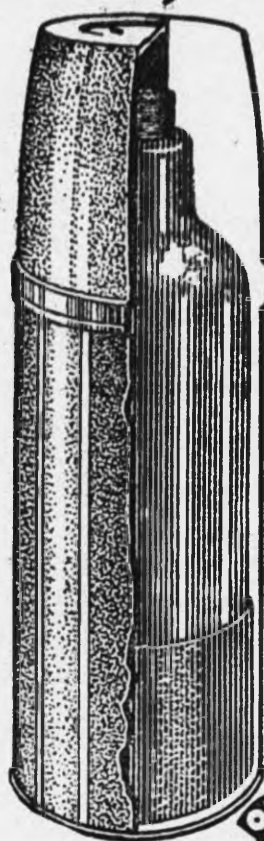
Halálozás. A rozsnyói kath. főgimnázium kiváló paptanára Wahner Géza c. kanonok 80 éves korában Rozsnyón meghalt. Temetését az ottani székesegyházból a város közönségének nagy rész-

véte mellett dr. Pobozsny Róbert püspök helynök végezte. Városunkból sok tiszteletre méltó volt a megboldogultnak. Kubinka Gyula bányafőintéző nagybátyját gyászolja az elhunytban.

Köszönetnyilvánítás. Az Acélgyári Olvasóegyletben lezajlott „Ide gyere rózsám” c. előadások alkalmával adományozott felülfizetésekért ezúton is köszönetet mond a Rendezőség. Pogács István 18 P, Lizsnyánszky Antal 10 P, Wlaszlovits József 280 P, Weber József 280 P, N. N. 250 P, Viznyovszki László 2 P, N. N. 40 fillér.

Használja a hadigondozási bélyegeket.

Férfiak lelkiigyakorlata és hősök ünnepe Mátranovák. P. Réz Marián Oím. salgótarjáni ferences-plébános háromnapos lelkiigyakorlatot tartott Mátranovák f. hó 20.-21.-22-én bányász férfiak és leventék részére. Nagyszemű szónoki erővel fejtegette a bányakaszinó nagytermét megtöltő férfi hallgatósága előtt az örök igazságokat, lebilincselve a résztvevők figyelmét. A nagy sikerrel megtartott lelkiigyakorlatos előadások után, vasárnap reggel, közös szent áldozáshoz járultak szép számmal a bányász fiúk és az összes bányász leventék, élükön a bányaüzem és a közseg példaadó, buzgó vezetőivel. A Hősök emléknapján tartott tabori mise követte a férfiak közös szentáldozását, ahová akkorra már összesereglett úgy Mátranovák, mint Homokterenyé hívő népe s áhitattal hallgatták P. Mariának hittől és izzó hazafiságtól átfűtött gyönyörű szentbeszédét, amely ezt a két legszükségesebb erényt erősítette meg lelkükben. Az egyházi rész befejezése után, szép ünnepély keretében vitéz Miskey Kálmán bányafelügyelő emlékeztet meg kegyeletes szavakkal a jelenlegi háború hőseiről, Mátranovák új hősi halottairól; nevezetesen: Baranyai Nándor hadapródörömester, Pál Peter honvéd, Tóth Pál honvéd és Maruzs István honvéd, akik a Hazáért adták fiatal életüket s átadta a hősi halált halt Tóth Pál honvéd edesapjának a bronz vízségi érmet, mellyel a hadvezetőség fiát kitüntette. Szavaltatok, férfi énekek és a bányászzenekar számai után a lélekemelő szép ünnepség a Hősök szobrának megkoszorúzása és a Hymnus hangjaival ért véget, majd a levente csapatok és diszgyenruhás bányászok díszmenetben vonultak el a Hősök emlékműve előtt. Az ünnepi közönség soraiban részt vett az ünnepség dr. Forster György, kerületünk országgyűlési képviselője is.

Jó tudni-

hogyan hőpalackjain — melyek — nyelzők a jó hőtartás előfeltételei:

1. Az üvegbetétet használat előtt alaposan öblítsük ki hideg, ill. meleg vízzel, aszerint, hogy hideg vagy meleg italt, vagy ételt akarunk a betétbe önteni.
2. A folyadékot vagy ételt valóban hideg vagy forró állapotban töltsük be.
3. Az üvegbetétet töltsük mindig tele és jól dugaszoljuk be.

ORION

HŐPALACK

A Szent Erzsébet Nőegylet népkonyhájára adakoztak: Dzsida Józsefné 5 kg. bab és 10 pengő, Hargitta Károlyné 1 könyv, 1 váza, Mansz Leánykőr 18 drb. különféle tárgy, Kiss Lajosné 20 pengő, Dr. Varga Kálmán 20 pengő, Dr. Förster Kálmán 12 pengő, Villányi Miklósné 3 kg. bab, 3 drb. kézimunka, Wiesinger Károlyné 6. sz. vizes készlet, Baranyai Miklós 1 szekér botfa, Acégyár 12 drb. különféle szerencsét, Dr. Quirin Leóné Bpest 20 pengő, Dr. Martényi Ferenc 10 pengő, Dr. Martényi Ferencné 2 hamutál, 1 drb. Franck, 1 drb. töröltartó, Porszász János 4 dob. hintőpor, 2 drb. borotva rud, 2 drb. fogkrém, 3 drb. krém. Dr. Jánossy Ödön 10 pengő, Végh Kálmán 2 drb. könyv, Nagy J. sefné 20 P, Starjani Népbank 10 P

Felhívás a közönséghez!

Több ízben előfordult, hogy főleg az ifjuság körébe tartozó kísérletezők által készített kis repülő modellek az azokkal való kísérletezés során indítási helyükről elrepülve ismeretlen helyen értek földet és elvesztek. Ennek anyagi és erkölcsi vonatkozású kára igen érzékeny. Felhívom a város közönségét, hogy az esetleg megtalált repülő modelleket szolgáltatassa be a legközelebbi rendőrhatszámhoz, közszégi előljáróshoz, vagy a csendőrséghez.

Salgótarján, 1943. május 22.

Polgármester helyett:
Dr. Wanka
aljegyző.

Hirdessen

„A MUNKA”

politikai hetilapban!

SALGÓTARJÁNI

APOLLO MOZGÓ

Május hó 29-én, szombaton 3, 5, 7 órakor, 30-án, vasárnap 1, 3, 5, 7 órakor, 31-én, hétfőn 3, 5, 7 órakor, 1-én, kedden 5, 7 órakor

HALÁLOS CSÓK

Karady Katalin nagyszerű filme.
Írta: Zsigray Julianna és Kalmár L. Főszereplők: Karady, Nagy István, Rainay, Somay, Greguss, Kieg: MAGYAR VILÁGHIRADÓ

Junius 2-án, szerdán 5 és 7 órakor
3-án, csütörtökön 3, 5 és 7 órakor
Egy nagy szerelem története:

ASSZONY SZIV

Főszereplők: Zarah Leander, Viktor Stahl, Paul Hörbiger, Grete W. Kieg.: Úfa és Luce h.

Támogasd a Vöröskeresztet!

Vennék tőke befektetés céljából, egy, esetleg két kifogástalanul épített házat, összesen mintegy 150 000 pengőig írásbeli ajánlatokat Végh nyomdaba kedd délig kérek.

Az Evangélikus Nőegylet és Leányegylet ma szombaton Salgóra kirándulást rendez, amelyre az érdeklődőket ezúttal is meghívja. Indulás d. u. fél 2 órakor a salgói kaputól.

Értsük meg testvéreim, hogy csak egyetlen magyar sors van, egyetlen közös magyar sors és csak ebben találhatjuk meg a nemzet minden tagja a maga jövőjét és boldogságát. Mert nincs külön magyar vezetőrsors, nincs külön magyar közeposztálysors, nincs külön magyar gazdasors, de nincs külön magyar munkás-sors sem. Ha fenn akarunk maradni, kivétel nélkül mindnyájunknak dolgoznunk és küzdenünk kell fennmaradásunkért, egyformán vállalnunk kell a közös sors áldásait és áldozatait. Senki nem vonhatja ki magát a közösség munkájából, és a közösség kötelezettségei alól, mert ha elbukunk, mindnyájan elbukunk kivétel nélkül.

Minden munkásköz a nemzet egyeteméért, fennmaradásunkért dolgozik. Minden magyar ember — munkaadó, munkás — vezető és vezetett — helyrehozhatatlan történeti hibát követ el, ha megelégedik a közösség szolgálatáról. Ezt azonban legkevésbé teheti a magyar munkás, mert a munkásság ma súlyos honvédelmi feladatot teljesít; ezért kijár neki, mind az a tisztelet, megbecsülés és szeretet, amely a haza minden védőjét megilleti. Sohasem volt a munka annyira szent, annyira magasztos cselekedet mint ma, amikor a súlyos megpróbáltatások közepette a nemzet jövőjét kovácsoljuk. De sohasem volt a magyar munka annyira felelősségteljes sem, mert egyetlen célját tévesztett kalapácsütés is

felbecsülhetetlen károkat okozhat az egész nemzet számára.

A magyar országépítés munkája megindult és annak részesei vagyunk mindnyájan. Hiszünk, a szellem és jellem erejében, mindenekelőtt a magunk erejében és binnünk kell kicsiny dolgok csodálatos művészetében. Tudjuk, hogy a munka értéke elsősorban attól függ, hogy milyen lélekkel végezzük azt. Hisszük, hogy minden cselekedetünk része annak a történeti munkának, amely a nemzet életét tovább viszi egyik napról a másikra, egyik évtizedből a másikba és életünknek folytatást biztosít évezredes keretbe. Ez a munka folyamat maga a nemzet története. Ebben a munkában mindenekelőtt a közösségi, nemzetpolitikai szempontoknak kell feltételül érvényre jutniuk az önző egyéni érdekek szemben. Felemelő érzéssel, böl dogan vegyük tudomásul, hogy a tiszta magyar szellemben, a nemzeti eszmények szolgálatában fogant munkára és így a magyar munkásságra is a magyar országépítés sorsdöntő feladatának igen nagy és felelősségteljes része hárul. Különös képen a nemzet iránt odaadó hűséget tettekkel is megvalló munkásság helytállására van ma szükség, mert ez a helytállás egyik biztos alapbástyája a nemzet jövőjének.

A magyar szellemiség megnyilatkozása kíván lenni a mai Műsoros Munkáspihenő is, amelynek keretében mun-

kások és művészek a magyar szellem mély ségeit sok tekintetben páratlan értékű te remtő erejét mutatják meg előttünk dalban, játékokban és tiszta magyar szóban. Fogadják magyar testvéreim ezt a Munkáspihenőt szeretettel és tárják ki lelküket a nemzeti szellem szépségei előtt.

Engedjék meg, hogy rövid beszédemet egyik felelős magyar államférfi szavával zárom be: „Meggyőződéssel hiszem, hogy minden magyar munkást kivétel nélkül a munkásság nemzeti táborába lehet vonni és tömöríteni. Nem tudom elhinni hogy a magyar munkásság más legyen gondolkodásban, mint én vagyok: gyermekeiben ne ugyanazon jövőt akarja mint én, az én gyermekeimnek: életet, boldogulást, nagy, szabad, független, gazdag Magyarországot.”

Keresek és kínálok

megbízom részére Salgótarján és környékén ház- és telek ingatlanokat továbbá a Losonchátvanl vonal mellett 300-350 hold szántóföldet, szőlő birtokot azonnali megvételre.

Vágó iroda

Starján, Losonci u. 17.

Tavaszi ujdonság

Szücs-féle

„Vitamin Crém”

A legmodernebb elvek szerint készített VITAMINDUS arckrém. Az arcbőr természetes tápanyagait tartalmazza s ezért rugalmassá, üdévé teszi és megóvja a ráncosodástól.

Szücs-féle

„Bubi Arcszesz”

Megszünteti pattanásait és az arcbőr zsirosságát. Kapható Szűcs Róbert Magyar Korona gyógyszertár, Salgótarján

Hogyan töltsük ki a textilárúkereskedői kérdőíveket?

A Textil Központ a kijelölt textilárúkereskedőket körlevélben felhívta, hogy a náluk jelentkező textilárúkereskedői vevőknek a körlevélhez csatolt „Textilárúkereskedői kérdőívek”-ből egy-egy példányt kitöltésre adjanak át.

A szóbanlevő kérdőíven a textilárúkereskedőknek fel kell tüntetniük a község, vagy város, továbbá a vármegye és járás megnevezését (ahol üzletük van.) azonkívül az illetékes kereskedelmi és iparkamarai körzetet, amelybe üzletük tartozik.

A kitöltésre kötelezett textilárúkereskedőknek a kérdőíven meg kell nevezniük a cégüket és cégük telephelyét. A cégtulajdonosok vallása tekintetében arra kell válaszolniuk, hogy öskeresztények, tanúsítványosok, vagy kivételezettek-e? A továbbiakban fel kell tüntetni az iparigazolvány számát és keltét is.

Arra a kérdésre, hogy az illetők utcai nyílt üzlethelyiséggel rendelkeznek-e igen, vagy nem szóval pontosan felelniük kell. Azt is fel kell tüntetniük, hogy csak textilkereskedéssel, vegyeskereskedéssel, vagy mással is foglalkoznak-e. Meg kell jelölni pengőben kifejezve az üzleti forgalmat az 1941 és 1942. évben, továbbá pontos választ kell adni arra a kérdésre is, hogy mekkora a rendelkezésre álló tőke összege. Fel kell tüntetni az üzleti alkalmazottak számát is, mégpedig külön

a keresztényekét és külön a zsidókat. Arra a kérdésre is pontos feleletet kell adni, hogy a textilárúkereskedők 1938 óta teljesítettek-e katonai szolgálatot.

A textilárúkereskedőknek saját jól felfogott érdekükben nem szabad a kérdőívben valótlan adatokat közölniök, mert ez az áruellátásból való azonnali kizárásukat vonja maga után. A szóbanlevő kérdőívet úgy kell kitölteni, hogy az legkésőbb 1943. június 31. ig a Textil Központ címére feltétlenül beérkezzen. A kérdőívet cégszerű aláírással és kelettel kell ellátni.

Mivel az új textilárúkereskedői körzetbeosztás folytán egy-egy kereskedő minden bizonnyal több nagykereskedőnél fog jelentkezni, a központ közölte a textilárúkereskedőkkel hogy a nekik megküldött kérdőíveknek a kereskedők részére való átadása mellett, abban az esetben, ha az érdekelt textilárúkereskedő kijelenti, hogy egy kérdőívet már kitöltött, illetve kapott kitöltést vett.

A textilárúkereskedői kérdőív elnevezésű űrlapot az áruellátásra kijelölt textilárúkereskedők a kereskedőknek díjmentesen tartoznak kiszolgáltatni és ha további kérdőívekre van szükségük, azokat a Textil Központtól (Budapest, VI. Paulay Ede utca 52.), valamint a textilárúkereskedőktől kell igényelniük.

Tartsuk be szigorúan a légvédelmi előírásokat.

Eladó a Késmárk-utca 8 szám alatti ház, mely 1x1 szobás és 1x2 szobás lakás és mellékhelyiségből áll.

Hirdetmény.

1/1943. kgysz. A Somoskőújfalu volt Urbéres Birtokosság a tulajdonát képező és Somoskőújfalu község határában elhelyezkedő kb. 6 kat. hold kiterjedésű Kiskarancs Trachit kőbányáját 1943. évi június 1-től kezdődő egymást követő hat évre nyílvános árverés útján bérbe óhajtja adni. A kikiáltási ár 35 métermázsza buza, illetve ennek ellenértéke. Bónatpénzül az árverés előtt 100 P teendő le. Árverési ajánlatok szóban és írásban is tehetőek. A Somoskőújfalu volt Urbéres Birtokosság azonban fenntartja a jogát, hogy a 3 legközelebbi ígérő között szabadon választhasson. Az árverés ideje és helye 1943. évi május hó 30. napja 17 órakor a somoskőújfalu gazdaköri helyiségben. Az árverés eredményeképpen megkötött bérleti szerződés Nógrád vármegye Közigazgatási

Nyomatott: „A MUNKA”-nyomdában, Salgótarján.

Bizottsága Gazdasági Albizottsága jóváhagyása után válik jogerőssé. A jóváhagyott és részletes árverés és bérleti feltételek a Birtokosság Elnökénél megtekinthetők Somoskőújfalu, 1943. május 14.

A Somoskőújfalu volt Urbéres Birtokosság Vezetősége.

Földbirtokot, mely kertészkedésre alkalmas, vasútállomás vagy kövesút közelében van, megvételre, v. bérbe kérésünk. Ajánlatokat „Faiskola rt.” jel. Erdős hirdető, Budapest, Terézkt. 35. továbbít.

Honvédeink hősi harcát segíti a hadigondozási bélyegek használatával.

Támogasd a Vöröskeresztet!

A M I T

ma meglehet, ne halassza holnap-utánra, mert június 8-án van a jótékony-célú magyar királyi állami sorsjáték húzása, amelynek főnyereménye 40.000 ar. P. 29.360 nyeremény, 420 000 P értékben. A sorsjegy ára: egész P 3. fél P 1.50. A sorsjegy kapható sorsjegyfóráusítóknál és dohány-tőzsdékben.

Salgótarján m. város polgármesterétől. 198. l. é. 1943.

Hirdetmény.

A m. kir. Honvédelmi miniszter Ur 164.397/eln. 35—1943 számú rendeletével oltóhumoknak lakásokban tárolását rendelte el.

A gyújtóbombák legveszedelmesebb fajtái a benzines és foszforos odatokat tartalmazó „folyadékos” gyújtóbombák, amelyeknek leküzdéséhez a homok elengedhetetlen.

A rendelet értelmében a város minden lakóházában, beleértve az I. és II. csoportba sorolt vagyontárgyakat is az egy és kétszobás lakásokban legalább kétszer 5 kg., két szobásnál nagyobb lakásokban legalább háromszor 5 kg. száraz homokot, vagy ennek hiányában száraz, rögmentes, porrártított földet kell készletben tartani.

A nem lakáscéljaira szolgáló helyiségekben az alap terület minden megkezdett 30 m²-e után kell 5—5 kg. homokot tárolni.

Háromszor 5 kg. homokot kell végül tartani az emeletes házak minden lépcsőházának mindegyik emeletén.

A homokot vagy földet 5 kg. kény. megfelelő méretű és erősségű papírzacsokban, vagy más kéznél levő és célnak megfelelő anyagból készült zacskóban, az előszobában, illetve a szabadból nyíló bejárati ajtó közelében tartani és a nedvességtől óvni kell.

A homokzacskókat azonnal, de legkésőbb, f. évi június hó 15-ig kell a fentebb említett módon elhelyezni és készen-

lőben tartani.

A bérlemények részére szükséges homok (föld) és a zacskók beszerzéséről a főbérlet, a lépcsőházak részére szükségesekéről az ingatlan tulajdonos tartozik gondoskodni.

A zacskók töltéséhez szükséges homok (föld) beszerzéséből és szállításából felmerülő költségeket az ingatlan tulajdonos tartozik viselni.

Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és 15 napig terjedhető elzárással kell büntetni azt, aki a rendelkezésben megállapított és fentebb felsorolt kötelezettségek valamelyikének a meghatározott időpontig (1943. VI. 15.) nem tesz eleget.

A pénzbüntetés tekintetében az 1928. X. t. c. rendelkezéseit kell alkalmazni. Salgótarján, 1943. május 25.

Dr. Förster Kálmán n. k. polgármester.

Takarékoskodj pénzzel, anyaggal, idővel!

Árverési hirdetmény.

Pk. 4317/1942.

Vitéz Zsidai Pál karancseszaki lakos végrehajtató javára (képv.: Dr. Tóth József starjáni ügyvéd) 251 P 56 fillér követelése és jár. erejéig a salgótarjáni kir. járásbíró 3456/3/1942 sz. végzésével elrendelt végrehajtás során lefoglalt 1200 pengő becsértékű alábbi ingóságok tehernek és tinó. Karancseszki községben Fő u. 244 sz. alatt 1943. évi június hó 8-án délután 3 órakor bírósági elnökség előtt.

Salgótarján, 1943. évi május 3. án.

Török Gyula

kir. bírósági végrehajtó.

A Szent Erzsébet Nőegylet által június 6. án népünnepély keretében megrendezendő tárgysorsjáték általános szabályait tárgyat képezi. Ez nem is csoda, mert hiszen csak meg kell nézni a hangya főtéri kirakatait, ahol az egyesület a nyereménytárgyak egy részét kiállította és mindenki meggyőződhet arról, hogy egy két főnyeremény (konyhabíró, 2 kocsi szén) mint a többi nyereménytárgy értéket képviselnek és a szerencsés nyerőknek feltétlenül örömet fog okozni. A népünnepély június 6-án, délután 3 órakor kezdődik a városi Liget vendéglőben csekély 20 filléres belépődíj mellett. A gyermekek részére idén is működni fog a halászsátor, míg a felnőtteket a banya szalonzenekara fogja a tárgysorsjáték megkezdéséig szórakoztatni. Mivel pedig úgy a népünnepély, mint a tárgysorsjáték kizárólag jótékony célt szolgál, az egyesület vezetősége szeretettel kéri a megértő közönség támogatását.

Salgótarjánba érkező és innen induló vonatok menetrendje

Érkezik			Indul		
	óra	honnan		óra	hová
személy	5 38	Losoncra	személy	5.41	Hatvan
			személy	5.59	Losonc
személy	5 58	Starján külső	személy	11 13	Losonc
vegyes	7 55	Hatvan	gyors	11.53	Budapest
személy	11 07	Budapest			
gyors	11 49	Losonc, Rozsnyó	motoros	14 37	Somoskőújfalu
motoros	14 35	Pásztó	személy	15 10	Starján külső
személy	15 07	Losonc	motoros	15 28	Hatvan
motoros	15.27	Somoskőújfalu	gyors	16 52	Losonc, Rozsnyó
gyors	16.50	Budapest	személy	18.15	Budapest
személy	18.10	Losonc	személy	18 30	Losonc
személy	18 27	Hatvan			

Nyomdatulajdonos: Vég Kálmán.